

Äntligen!

Nu är 35 års väntan äntligen över. Efter flera misslyckade försök har vi fått en ny föreskrift om psykosocial arbetsmiljö. Arbetstagarnas organisationer tyckte i sina remisser att man borde gått längre och gärna försett föreskriften med sanktionsavgifter. Arbetsgivarna tyckte att den gick för långt och att Arbetsmiljöverket nu inskränker arbetsledningsrätten och i förlängningen andan i Saltsjöbadsavtalet. Men det blev en ny föreskrift med i stort sett samma innehåll som förslaget. Det var bra! Något måste göras.

Föreskriften AFS 2015:4 Organisatorisk och social arbetsmiljö ersätter den "gamla gröna" AFS 1980:14. Den träder i kraft mars 2016. Med tanke på samhällsutvecklingen inom detta område kan man lugnt säga att det var på tiden. Den nya AFS:en ersätter tre äldre, bl a den om Kränkande Särbehandling.

Vi som är intresserade av arbetsmiljö kommer nog minnas 2015 som året då de psykosociala frågorna tog ett steg fram i debatten. På våren handlade det mycket om de två chefer på socialförvaltningen i Krokomborg som fälldes för ett självmord. Tingsrätten menade att det fanns ett klart samband mellan arbetsituationen på socialförvaltningen och självmordet. Många tyckte att det var en bra dom. Men cheferna friades i Hovrätten och strax innan sommaren beslöt Högsta Domstolen att inte ge riksåklagaren prövningstillstånd. Domarna vållade väldigt mycket debatt om hur långt arbetsmiljöansvaret sträcker sig och vilket ansvar man har som chef.

Sjukskrivningar ökar åter snabbt och mycket tyder på att det framförallt är de stressrelaterade som ökar snabbast. Socialförsäkringsminister Annika Strandell menar att arbetsgivarna måste jobba mer preventivt och bli mer "rehabaktiva" samt att läkarna lite för lättvindigt och oreflekterat sjukskriver. Det ligger en hel del i det.

Att både arbete och livet i övrigt kan vara stressande känner vi nog alla av. Ibland behöver det inte vara arbetet i sig, utan hela livssituationen. Som samhällsmedborgare förväntas man både vara en god förälder, ett omhändertagande barn gentemot sina föräldrar och i övrigt en aktiv medborgare. Ganska tydligt ser man i statistiken att kvinnor oftare är sjuka och mera far illa av vårt sätt att leva. Den svenska jämlikheten har i vissa avseende inneburit att kvinnor stressar mer utan att i motsvarande grad ha fått avlastning i hemarbetet eller i familjens omvårdnad.

Vad kan arbetsmiljöarbetet göra för att förbättra situationen? Jag menar att ledarskapet har en enorm betydelse. Vi måste få bättre utbildade chefer som "förstår sig på" människor. Man borde snarare välja chefer utifrån deras empatiska förmåga än färdigheten att "spara". Kortsiktigt sparande, testat inte minst i offentlig sektor, visar sig tydligt i ökade sjukskrivningar. Speciellt gäller det yrken där man hanterar människor. Jag tänker på lärare, sjukvårdspersonal, socialarbetare, poliser m fl. Här har det sparats pengar och chefer som sparats med motorsåg och yxa har premierats. Att detta skett på bekostnad på arbetsmiljö och service ser vi idag effekten av.

Saknas kunskaper om hur det "goda arbetet" skapas? Inte alls. Däremot saknas intresset hos alldeles för många att ta del av dem och att lyssna. Kortsiktighet har ett pris och det betalar vi nu.

Arbetsmiljöarbetet kan lika lite som politiken lösa alla samhällsproblem. Men nog kan vi göra mer än vad som görs idag. Jag hoppas och tror att den nya föreskriften kommer att bidra till detta!

Arbetsmiljöhälsningar! Janke Wikholm